

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.16.87.01

**Inventaris van het archief van het
Ministerie van Scheepvaart en Visserij
te Londen, 1940-1945**

Versie: 09-01-2023

CAS 121

Nationaal Archief, Den Haag 1998

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	11
Inhoud en structuur van het archief.....	12
Inhoud.....	12
Selectie en vernietiging.....	12
Verantwoording van de bewerking.....	12
Ordering van het archief.....	12
Verwant materiaal.....	13
Beschikbaarheid van kopieën.....	13
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	15
Organisatie en Personeel.....	15
Taakuitvoering.....	16
SCHEEPVAART.....	16
SCHEPELINGEN.....	19
CIVIELE EN MILITAIRE DIENSTPLICHT.....	23
VERCHARTERING.....	24
ECONOMISCHE RECONSTRUCTIE.....	25
VOORLICHTING.....	25
NEDERLANDSE SCHEEPVAART- EN HANDELSCOMMISSIE.....	26
VORDERING NEDERLANDSE KOOPVAARDIJVLOOT.....	28
VISSERIJ.....	29

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Ministerie van Scheepvaart en Visserij: Londens archief

Archiefbloknummer:

W28517

Omvang:

143 inventarisnummer(s); 1,50 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands. Een klein gedeelte is gesteld in het Engels

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart
Ministerie van Scheepvaart en Visserij

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief bevat materiaal over het werk van het ministerie in Londen, de Nederlandse Scheepvaart en Handels Commissie en veel materiaal over de Nederlandse koopvaardijvloot: bewapening, veiligheidsvoorschriften, verzekeringen, scheepsverliezen, de vordering van schepen, nieuwbouw van schepen in Engeland, plannen voor de wederopbouw van de Nederlandse vloot na de oorlog, arbeidsvoorwaarden, sociale zekerheid en welzijn van bemanningen, het Vaarplichtbesluit en de Indonesische en Chinese bemanningsleden. Tenslotte is er specifiek materiaal over de Nederlandse visserijschepen die waren uitgeweken naar Engeland en die in Fleetwood aan de Ierse Zee werden gestationeerd.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Ministerie van Scheepvaart en Visserij: Londens archief, nummer toegang 2.16.87.01, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, SV / Londens archief, 2.16.87.01, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Toen op 12 Mei 1940, de derde dag van de Duitse invasie, duidelijk werd dat de opperbevelhebber van land- en zeemacht, generaal H.G. Winkelman, niet langer kon instaan voor de veiligheid van de regering in de residentie, besloot Koningin Wilhelmina Den Haag te verlaten. Op 13 Mei arriveerde H.M. de Koningin in Londen, waar de volgende morgen het Kabinet zich bij haar voegde.

Gedurende de eerste weken na haar vertrek uit het vaderland hield de gehele regering verblijf in het hotel Grosvenor House gelegen aan het Hyde Park. Kantoorruimte werd gevonden in Stratton House, een gebouw op de hoek van Strattonstreet en Piccadilly. Hier was gedurende de hele oorlog de zetel van de Nederlandse regering in ballingschap gevestigd.

De beschikbare werkruimte bleek echter na verloop van tijd niet toereikend te zijn, zodat verscheidene departementen elders in de stad hun intrek moesten nemen.

De minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, M.P.L. Steenberghe en zijn twee uit Nederland meegekomen hoofdambtenaren, A.B. Speekenbrink en D.M. de Smit stond een zware klus te wachten n.l. de inschakeling van de Nederlandse koopvaardijvloot in de geallieerde oorlogvoering. Reeds vóór het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog was in Nederland overwogen op welke wijze in geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden de Nederlandse koopvaardijvloot ten behoeve van de Nederlandse volkshuishouding en de landsverdediging zou kunnen worden aangewend. Dit zeer ingewikkelde vraagstuk werd in 1939 gedeeltelijk geregeld in de Zeeschepenvorderingswet van 24 juni 1939 Staatsblad No. 635 en de Wet Behoud Scheepsruimte van dezelfde datum, Staatsblad No. 636. Deze twee wetten gaven de ministers van Economische Zaken en Defensie de bevoegdheid om in geval van oorlogsgevaar of oorlog het gebruik van schepen te vorderen. De vordering kwam dus eigenlijk neer op een gedwongen bevrachting.

Het tijdstip waarop deze wetten in werking zouden treden, zou bij Koninklijk besluit worden bepaald. Toen op 10 Mei 1940 Nederland in de oorlog betrokken werd, was het tijdstip van inwerkingtreding nog niet wettelijk vastgelegd.

Onmiddellijk na het uitbreken van de oorlog werden de gezagvoerders van de schepen die zich op zee bevonden, van regeringswege radiografisch geïnstrueerd zich zo snel mogelijk naar de dichtsbijzijnde geallieerde haven te begeven en daar verdere orders af te wachten.

Zowel de Nederlandse gezant te Londen als de gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië werden door de ministers Steenberghe en Dijkhoorn, van Defensie, gemachtigd voor de uitvoering van de Zeeschepenvorderingswet 1939 en de Wet Behoud Scheepsruimte 1939 zorg te dragen.

De gezant te Londen nam terstond het initiatief tot het instellen van een adviescommissie om hem te assisteren bij de uitvoering van de hem verstrekte opdracht. Oorspronkelijk bestond deze commissie uit vier Nederlandse reders: D. Hudig, P. Dijkstra, C.C. Gischler en S.M.D. Valstar, in verband met de zware taak van de commissie werd ze al spoedig uitgebreid met twee personen te weten: L.C.M. van Eendenburgh en L. Bohlken.

Met de inschakeling van de Nederlandse koopvaardijvloot in de geallieerde oorlogvoering was grote haast, omdat op grond van de Trading with the Enemy Act de Britse assuradeuren moesten overgaan tot opzegging van alle verzekeringen op schepen in het door de vijand bezette gebied. Als gevolg daarvan was het overgrote gedeelte van de Nederlandse koopvaardijvloot, dat zich op zee of in geallieerde havens bevond, niet verzekerd tegen de gewone zee-ongevallen en molest.

Het kabinet besloot op 3 juni 1940 alle zeeschepen te vorderen, dat wil zeggen ze in direct regeringsbeheer te nemen. Maar de reders verwierpen dit idee en ook Steenberghe, die ondernemer was geweest voordat hij minister werd, voelde er bij nader inzien niet veel voor om particuliere eigendomsrechten zo drastisch aan te tasten.

Op aanraden van juridische experts werd een naamloze vennootschap opgericht die namens de regering volgens haar aanwijzingen en onder haar toezicht, als beheerder van de koopvaardijvloot zou optreden en dus ook alle rechten en verplichtingen van de scheepvaartmaatschappijen en van de firma's die aan de betrokken schepen goederen toevertrouwd hadden, zou overnemen. De naam die deze organisatie meekreeg luidde: Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie (N.S.H.C.).

Het bestuur van de N.S.H.C. bestond uit de reeds bovengenoemde leden van de adviescommissie, behalve de heer Valstar die naar New York vertrok om een soort dépendance, het Nederlands Scheepvaart Comité op te richten. Verder werden de volgende reders aan het bestuur toegevoegd: J.M. de Booy, G.F. Ferwerda, Ph. van Ommeren en D. Rahusen. Als deskundige op het gebied van de scheepvaart in en naar Indië werd als tiende lid de heer J. Olyslager aan de commissie toegevoegd.

Minister Steenberghe liet, op de los van de regering werkende commissie, wel nauwkeurig toezicht uitoefenen door twee van zijn ambtenaren.

A.B. Speekenbrink, wat de scheepvaart- en D.M. de Smit wat de handels-aangelegenheden betrof.

Lang niet alle zeeschepen vielen onder het beheer van de N.S.H.C., het beheer strekte zich slechts uit tot de eigendommen van de rederijen die hun zetel niet hadden verplaatst. Zevenentwintig, de zogenaamde "custodian" rederijen, hadden dit niet gedaan. Achttien, waaronder de grootste, hadden het wel gedaan. Het beheer van de grootste Nederlandse rederijen viel dus niet onder de N.S.H.C. Toch had het bestuur van de N.S.H.C. een zeer belangrijke functie,

het was namelijk het bestuur dat de met het Britse Ministry of War Transport afgesproken regelingen uitvoerde die op alle Nederlandse zeeschepen betrekking hadden. Vervolgens had het bestuur zitting in de Brits-Nederlandse commissie die bepaalde welke schepen aan het Ministry of War Transport ter beschikking gesteld zouden worden en welke in de zogenaamde gereserveerde of vrije vaart zouden blijven, Voorts paste het financiële overeenkomsten toe en stelde de arbeidsvoorwaarden vast voor de scheepsofficieren en het lagere personeel.

Ter dekking van de kantoor-, administratie- en andere kosten bracht de N.S.H.C. een provisie in rekening van 2% van de door haar verkochte particuliere ladingen en van 1% voor de verkoop van regeringsladingen. Bovendien hief zij voor hetzelfde doel een provisie op de charters der schepen, die zij namens de Nederlandse regering aan het Britse Ministry of War Transport verhuurde. Aanvankelijk bedroeg het aantal personeelsleden tien, maar dit aantal groeide uit tot duizend.

Om zeker te zijn dat de Nederlandse koopvaardijvloot de beschikking zou houden over voldoende personeel werd de zogenaamde vaarplicht ingesteld. Dit hield in dat alle Nederlanders en Nederlandse onderdanen, er voeren op de schepen vele honderden Indonesiërs, moesten blijven varen. Deze vaarplicht werd onder de opvolger van Steenberghe, minister P.A. Kerstens beter geregeld in het Vaarplichtbesluit C 19 van 19 maart 1942. Ook voerde Kerstens het Zeeschepenbesluit in, dat hem de bevoegdheid verleende tot vordering van zeeschepen.

Hoe langer de oorlog duurde des te duidelijker werd het dat er over de handelsvloot net zo beschikt moest kunnen worden als over de Marine. Er moest volledige beschikkingsbevoegdheid verkregen worden, met andere woorden de vloot moest gevorderd worden. De vraag was alleen moest die vloot in bezit of in eigendom gevorderd worden. Omdat de regering niet het geld had om in eigendom te vorderen, werd het vordering in bezit. Op 5 juni 1942 kwam de beschikking van minister Kerstens gereed. Hierbij werd de Nederlandse koopvaardijvloot in bezit gevorderd. Het beheer werd overgedragen aan het bestuur van de N.S.H.C. De exploitatie zou voortaan plaatsvinden voor rekening van de Staat. Ook zou er een fonds worden opgericht, het Scheepvaartfonds, om de kosten van exploitatie, nieuwbouw en van de vergoedingen aan de rederijen en uitgaven ten behoeve van de zeelieden te dekken.

Al deze maatregelen, die een doorn in het oog van de reders oftewel het bestuur van de N.S.H.C. waren, vormden het begin van een hoogoplopend conflict tussen de minister en het bestuur van de N.S.H.C.

Minister Kerstens stond op het standpunt dat de positie van de zeevarenden blijvend verbeterd moest worden. Hij verhoogde de gages, zegde de zeelieden een vakantie-, wachtgeld- en pensioenregeling toe en stelde de arbeidsdag ter zee op acht uur vast. De reders die al geïrriteerd waren, wendden zich in oktober 1942 tot de koningin met een rekest. Hierin deden zij hun beklag over

het Zeeschepenbesluit en de Vorderingsbeschikking. Dit rekest had weinig effect, omdat Kerstens op dat moment nog door minister-president Gerbrandy in zijn opvattingen gesteund werd. Deze steun zou echter niet lang meer duren.

Bij het volgende conflict, dat zich in het voorjaar van 1943 aandiende, zou Kerstens de steun van het kabinet moeten missen. Kerstens had het idee opgevat om de vertegenwoordigers van de opvarenden medezeggenschap over de vloot te geven. Hij had in juni 1942 het bestuur van de N.S.H.C. bericht dat hij het voornemen had vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties in twee nog op te richten commissies op te nemen: een adviescommissie voor het beheer en de uiteindelijke bestemming van het Scheepvaartfonds en een adviescommissie van de N.S.H.C. voor arbeidszaken. Tegen louter commissies die adviezen uitbrachten had het bestuur van de N.S.H.C. geen bezwaar. Zij zou immers de beslissingen nemen.

In de lente van 1943 wilde Kerstens arbitrage-commissies oprichten waarin de reders en de bonden op voet van gelijkheid vertegenwoordigd zouden zijn. Hij wilde dit doen omdat bij de conflicten tussen eigenaren van rederijen en gezagvoerders enerzijds en personeelsleden anderzijds in het verleden steeds de gezagvoerders c.q. reders het laatste woord hadden. Kerstens legde dit plan voor aan de bonden, die het toejuichten. Voorts wensten de bonden dat de organisaties van werknemers in alle zaken erkend zouden worden die de schepelingen krachtens hun arbeidsverhouding zouden aangaan. Kerstens legde het bestuur van de N.S.H.C. deze wensen voor met de mededeling dat hij ze wel aanvaardbaar vond. Het bestuur van de N.S.H.C. vond ze echter onaanvaardbaar en dreigde met aftreden. Hier had de minister niet op gerekend, hij had erop gespeculeerd dat het bestuur van de N.S.H.C. zou toegeven. Hij kon het aangeboden ontslag absoluut niet aanvaarden omdat hij geen vervangers had. Zijn positie was derhalve erg zwak.

Om uit deze impasse te geraken moest Kerstens bakzeil halen. De bonden kregen slechts een adviserende rol bij de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden. Kerstens' naam had bij alle partijen schade geleden. Bij de reders die hij als kwajongens behandeld had, bij de bonden aan wie hij toezeggingen had gedaan die hij niet kon waarmaken en bij zijn ambtgenoten die geen waardering konden opbrengen voor zijn gevoerde beleid.

De exploitatie van de gevorderde schepen bleek zwaar verliesgevend te zijn. Dit kwam omdat de reders in de eerste plaats de belangen van hun eigen rederijen behartigden. De opvolger van minister Kerstens, de heer J.M. de Booy die minister van het nieuwe ministerie van Scheepvaart en Visserij werd, wilde zo spoedig mogelijk verandering in deze situatie aanbrengen. Hij hief per 1 augustus 1944 het bestuur van de N.S.H.C. op. Aangezien er geen ambtenaren waren die over voldoende deskundigheid beschikten om de talloze beslissingen te nemen die voor de varende koopvaardij nodig waren, was de enige oplossing dat de reders, voorzover zij daartoe bereid waren, een ambtelijke status aanvaardden. Zij kregen nu de titel directeur van bewindvoering. De

gezagsverhouding tussen de minister en de bewindvoerders-ambtenaren was nu duidelijk vastgelegd. Dat de bewindvoerders het beheer van hun eigen rederij moesten opgeven sprak nu vanzelf.

De Booy richtte voorts de Raad voor de Koopvaardij op, een adviesorgaan voor de minister. Verder voltooide hij de door Kerstens voorbereide wachtgeldregeling voor het zeevarend personeel.

Na de oorlog werd in verband met de grote scheepvaartproblemen en de noodzakelijke reconstructie van de koopvaardijvloot in het kabinet Schermerhorn, bij KB van 23 juni 1945 Stbl. F 123, een afzonderlijk departement van Scheepvaart opgericht.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Wat de geschiedenis van het archief betreft was weinig informatie te achterhalen. Voordat het aan de CAS werd overgedragen, berustte het archief bij het Directoraat-Generaal Scheepvaart en Maritieme Zaken.

De departementen van Landbouw en Visserij (1940-1944), van Handel, Nijverheid en Scheepvaart (1940-1944), van Handel, Nijverheid en Landbouw (1944-1945) en van Scheepvaart en Visserij (1944-1945) vormden één administratie, één archief en gebruikten één registratuurplan. Als gevolg hiervan is het archief van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Scheepvaart en Visserij als een eenheid te beschouwen.

Van het archief van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart werden alleen stukken betreffende scheepvaartangelegenheden aangetroffen. Dit is het gevolg van een splitsing van het archief die na de oorlog heeft plaatsgevonden.

Na de bewerking is het archief geretourneerd aan het Directoraat-generaal Scheepvaart en Maritieme Zaken, dat zorg zal dragen voor de overdracht aan de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief (thans Nationaal Archief).

Overbrenging van een overheidsarchief

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

Het archief maakt een incomplete indruk.

SELECTIE EN Vernietiging

Voor de selectie is gebruik gemaakt van de goedgekeurde vernietigingslijst van het Directoraat-Generaal Scheepvaart van 30 oktober 1961 en de lijst van 14 april 1977 van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat voor archiefbescheiden betreffende Algemeen, Organisatie en Personeel.

De te vernietigen bescheiden zullen ter vernietiging worden overgedragen aan Lignac & Levison te Apeldoorn.

Verantwoording van de bewerking

Het archief was rubrieksgewijs geordend. De stukken werden onderwerpsgewijs in omslagen gedaan en waren onderling chronologisch geordend.

In 2019 zijn enkele bestanddelen (inv.nrs. 137-143), beschreven in oude toegang 2.06.059.23, afkomstig van het Ministerie van Economische Zaken, aan het archief toegevoegd.

Ordening van het archief

De beginsesuur voor het archief werd vastgesteld op 8 Mei 1940 omdat op die datum de naam van het ministerie van Economische Zaken werd gewijzigd in ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart. De eindcesuur werd op het laatste stuk in 1945 vastgesteld

De rubrieksgewijze ordening is gehandhaafd. De benamingen in het schema zijn ontleend aan de rubrieksnamen in de toen bestaande rubriekenlijst van het ministerie. (Zie inv.nr. 5)

Voor de aanvang van de bewerking bestond de totale lengte van het archief uit 17,6 meter. Na de bewerking bestond het te bewaren gedeelte uit 2 meter en het te vernietigen gedeelte uit 15,6 meter.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

ORGANISATIE EN PERSONEEL

- 1** Stukken betreffende de totstandkoming van de Ministeriële Beschikking van 1 augustus 1944 no. 1175 tot aanwijzing van Mr. J.E. van Hoogstraten als algemeen gemachtigde voor Australië en Nieuw-Zeeland voor de uitvoering van het Vaarplichtbesluit 1942 en de Beschikking van 5 juni 1942 No. 9281, 1943-1944.
- 2** Stukken betreffende de benoeming van de heer A.B. Speekenbrink tot waarnemend secretaris-generaal, 1944.
- 3** Koninklijke besluiten van 31 Mei 1944 Nos. 1,2,3 en 4 betreffende de wijziging van de naam en de taak van het departement, alsmede het ontslag en de benoeming van de ministers, met geleidebrief, 1944.
- 4** Stukken betreffende het inwilligen van het verzoek van het Comité Engeland tot inzameling van gelden voor het Nationaal Fonds om een inzameling onder het personeel van het departement te houden, 1945.
- 5** Rubriekenlijst, z.d.
- 6** Staat houdende overzicht van het personeel, z.d.
- 136** Microfilms van een gedeelte van het archief van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart uit de periode 1940-1944, en hoofdzakelijk stukken betreffende de scheepvaart betreffend, in 1944 vervaardigd als schaduwarchief.
1944 april-mei 16 mm-film Niet raadpleegbaar 1 doos met 21 spoelen

TAAKUITVOERING***SCHEEPVAART***

- 7** Stukken betreffende de repatriëring van Nederlandse rijnaken uit Zwitserland, 1940.
- 8** Stukken betreffende het verzoek aan de minister van Buitenlandse Zaken om de consulaire ambtenaren in belangrijke laadhavens op de hoogte te stellen van de te nemen maatregelen tegen eventuele sabotage op geallieerde schepen, 1940.
- 9** Stukken betreffende de bewapening van de Nederlandse koopvaardijvloot, 1940-1941.
- 10** Stukken betreffende het overleg met het Ministry of Shipping omtrent de eventuele invoering van "ship warrants", 1940-1941.
- 11** Stukken betreffende periodieke opgaven aan de minister en secretaris-generaal van verloren gegane schepen van de Nederlandse koopvaardij vanaf 21 augustus 1940 tot en met 1 juni 1944, 1940-1944.
- 12** Stukken betreffende de valuatie van schepen van de Nederlandse koopvaardij voor assurantiedoeleinden, 1941.
- 13** Stukken betreffende de beschikbaarstelling van schepen uit de voor Nederlands-Indië gereserveerde handelsvloot aan het Ministry of War Transport, 1941-1942.
- 14** Stukken betreffende periodieke opgaven aan de voorzitter van de Raad van ministers van verloren gegane schepen van de Nederlandse koopvaardij vanaf 19 augustus 1941 tot en met 9 augustus 1942, 1941-1942.
- 15** Stukken betreffende het dieper dan normaal beladen van Nederlandse koopvaardij schepen in verband met de dringende behoefte aan scheepsruimte, 1941-1943.

-
- 16** Stukken betreffende de inwilliging van het verzoek van het departement van Marine inzake de verspreiding, door de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie, van vonnissen uitgesproken door de Buitengewone Raad voor de Scheepvaart, 1942.
- 17** Stukken betreffende de totstandkoming van de Ministeriële Beschikking van 7 oktober 1942 No. 11953 houdende inschrijving van alle Nederlands-Indische schepen, die krachtens artikel 2 van het Zeeschepenbesluit waren gevorderd, in het Hulpsscheepsregister te Londen, 1942.
- 18** Stukken betreffende de totstandkoming van de Ministeriële Beschikking van 15 maart 1943 No. 16373 houdende inschrijving van alle schepen onder Nederlandse vlag, die zijn ingeschreven in scheepsregisters te Curaçao in het Hulpsscheepsregister te Londen, 1942-1943.
- 19** Stukken betreffende de totstandkoming van een circulaire voor de gezagvoerders van Nederlandse koopvaardijschepen houdende instructies voor de mogelijke vernietiging van eigen schepen, 1942-1943.
- 20** Stukken betreffende de totstandkoming van een regeling met het Ministry of War Transport betreffende de kosten-verrekening van het aanbrengen en instandhouden van verdedigingsmateriaal op aan genoemd ministerie op time-basis verhuurde Nederlandse schepen, 1942-1943.
- 21** Stukken betreffende de verlening van medewerking aan de totstandkoming van het ontwerp-KB houdende de vrijstelling van de naleving van veiligheidsvoorschriften voor koopvaardijschepen die deelnemen aan oorlogsoperaties, 1942-1943.
- 22** Stukken betreffende de verlening van toestemming aan de N.V. Hollandse Stoomboot Maatschappij om via de British and Foreign Maritime Agencies Ltd. een schip onder Engelse vlag aan te kopen, 1942-1943.
- 23** Stukken betreffende de notificatie van Nederlandse hospitaalschepen, 1942-1944.
- 24** Stukken betreffende de te volgen politiek ten aanzien van de verzekering van gevorderde schepen,

1942-1944.

- 25** Stukken betreffende de behandeling van diverse aangelegenheden met betrekking tot de aflossing van scheepshypotheken, 1942-1945.
- 26** Nota aan de minister van Financiën betreffende de te volgen gedragslijn bij het herstel der Nederlandse koopvaardijvloot door aanbouw, aankoop, charter of anderszins, 1943.
- 27** Stukken betreffende aanvullingen en wijzigingen op het Schepenbesluit, 1943.
- 28** Stukken betreffende de advisering aan het ministerie van Buitenlandse Zaken om de onder Nederlandse vlag varende schepen en haar bemanningen die dienst doen voor het South West Pacific Army Command niet onder Amerikaanse militaire jurisdictie te plaatsen, 1943.
- 29** Stukken betreffende de totstandkoming van het Koninklijk besluit van 11 november 1943 Stbl. No. D 44 houdende de vordering van baggermaterieel, 1943.
- 30** Rapport van de Commissie van Advies inzake het herstel van de Nederlandse scheepvaart en de Nederlandse scheepsbouw, met geleidebrief, 1943.
- 31** Stukken betreffende het advies aan de hoofdinspecteur voor de Scheepvaart om de zetel te Durban op te heffen, 1943-1945.
- 32** Stukken betreffende de verstrekking van een opdracht aan de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie om het aandeel van de Nederlandse kustvaartvloot gedurende de oorlog uit te zoeken, 1944.
- 33** Stukken betreffende de verstrekking van een overzicht aan de minister van Marine van wettelijke regelingen inzake de verkoop en overdracht van schepen, 1944.
- 34** Stukken betreffende het verzoek aan de Raad voor de Koopvaardij om advies omtrent het vraagstuk van de verruiming van de

werkgelegenheid voor Nederlandse zeelieden aan boord van Nederlandse schepen,
1944.

35 Nota opgesteld door de Raad voor de Koopvaardij omtrent de scheepvaartverbindingen tussen Nederland en Zuid-Amerika en de daarmee samenhangende belangen, met geleidebrief,
1944.

36 Verslagen van besprekingen met de Noorse minister en directeur-generaal en de Griekse minister van Scheepvaart,
1944.

37 Stukken betreffende de bemiddeling tussen de N.V. Hollandse Stoomboot Maatschappij en het Britse Ministry of War Transport inzake de bouw van schepen in Engeland,
1944-1945.

38 Stukken betreffende de instelling, samenstelling en opheffing van de Raad voor de Koopvaardij,
1944-1945.

39 Stukken betreffende het advies aan de hoofdinspecteur voor de Scheepvaart om de zetel van de scheepvaartinspectie te Bombay niet op te heffen,
1945.

40 Rekening omtrent de molestverzekering van de Nederlandse koopvaardijvloot gedurende de periode mei 1940 tot aan de bezitsvordering, met geleidebrief,
1945.

SCHEPELINGEN

41 Stukken betreffende de opleiding van kanonniërs voor de koopvaardij,
1940-1941.

42 Stukken betreffende de regeling voor de correspondentie van opvarenden van de Nederlandse koopvaardij met hun families in Nederland,
1940-1941.

43 Stukken betreffende de totstandkoming van een wachtgeldregeling voor schepelingen die uit de eerste reserve zijn afgevoerd of wegens ziekte of andere lichamelijke omstandigheden niet voor verdere dienst op schepen in aanmerking komen,
1940-1941.

-
- 44** Stukken betreffende de welzijnszorg voor Nederlandse zeelieden in Engeland, 1940-1942.
- 45** Stukken betreffende de totstandkoming van het ontwerp-Koninklijk besluit "Week- en Maandbrieven 1944", 1940-1944.
- 46** Stukken betreffende besprekingen met de Nederlandse Kustvaart Vereniging "Oranje" en de Coastal Vessel Management Limited inzake diverse aangelegenheden, 1940-1945.
- 47** Stukken betreffende de aanvulling en wijziging van de arbeidsvoorwaarden voor officieren en scheepsgezellen bij de groote en kleine vaart van de Nederlandse koopvaardij, 1941.
- 48** Stukken betreffende de oprichting van de Club voor Nederlandse Strijders te Londen, 1941.
- 49** Stukken betreffende de regeling van de belasting voor opvarenden van de Nederlandse koopvaardij, 1941.
- 50** Stukken betreffende de regeling van de bewegingsvrijheid van Nederlandse zeelieden in Engeland, 1941-1942.
- 51** Stukken betreffende de bestrijding van geslachtsziekten onder Nederlandse zeelieden, 1941-1943.
- 52** Stukken betreffende maatregelen tegen desertie van zeelieden in de Verenigde Staten, 1941-1944.
- 53** Stukken betreffende de Stichting Zeerisico 1940, 1941-1945.
- 54** Stukken betreffende de onderhandelingen over de arbeidsvoorwaarden van opvarenden van de Nederlandse koopvaardij, 1942.
- 55** Stukken betreffende de aanstelling van oud-gezagvoerder R. Wagemaker als co-censor voor de controle op correspondentie van

opvarenden van de koopvaardij met hun familiebetrekkingen in het bezette gebied, alsmede een instructie inzake het censureren van brieven,
1942.

- 56** Stukken betreffende de financiering van zeeliedentehuizen in Australië,
1942.
- 57** Stukken betreffende het overleg met de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie omtrent te nemen maatregelen tegen het verblijf van vrouwen aan boord van Nederlandse kustvaartschepen,
1942.
- 58** Stukken betreffende de afwijzing door het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken van het verzoek tot het instellen van maritieme gerechtshoven in de Verenigde Staten,
1942-1943.
- 59** Stukken betreffende het conflict tussen minister P. Kersten en het bestuur van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie omtrent het geven van een zekere invloed aan de vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties bij het vaststellen van arbeidsverhoudingen,
1942-1943.
- 60** Stukken betreffende het onderzoek naar de huisvesting en voeding van de in Londen verblijvende Nederlandse zeelieden,
1942-1943.
- 61** Stukken betreffende vermiste en overleden Nederlandse zeelieden aan boord van Panamese schepen,
1942-1943.
- 62** Stukken betreffende de arbeidsvoorwaarden voor Britse zeelieden aan boord van Nederlandse schepen,
1942-1944.
- 63** Stukken betreffende de totstandkoming van het ontwerp-Koninklijk besluit inzake het behoud van de Nederlandse nationaliteit van in dienst van het Ministry of War Transport varende Nederlandse zeelieden,
1942-1944.
- 64** Stukken betreffende de wijziging van het Vaarplichtbesluit 1942 Stbl. C 19,
1942-1944.
- 141** Verslagen van bijeenkomsten van vertegenwoordigers van de Allied

Consulates and Shipping Missions met de US Immigration Service en de US Recruitment and Manning Organization te New York.
1942-1944

- 65** Stukken betreffende de behandeling van diverse aangelegenheden met betrekking tot de arbeidsomstandigheden van Indonesische schepelingen,
1942-1945.
- 66** Stukken betreffende de onderhandelingen over de arbeidsvoorwaarden van Chinese zeelieden dienende op Nederlandse schepen,
1942-1945.
- 67** Agenda's en notulen van de Commissie belast met het treffen van maatregelen ten behoeve van opvarenden ter koopvaardij,
1942-1945.
- 68** Stukken betreffende de instelling van geallieerde militaire rechtbanken in het nabije Oosten,
1943.
- 69** Stukken betreffende het verzoek aan de minister van Sociale Zaken om opmerkingen op het ontwerp Koninklijk-besluit omtrent de subrogatie van het Rijk in de rechten op uitkeringen ingevolge de Zeeongevallenwet 1919 aan zeelieden of aan nagelaten betrekkingen verschuldigd,
1943-1944.
- 70** Stukken betreffende de totstandkoming van het ontwerp-Koninklijk besluit tot regeling van de inhoudingen op gages van zeelieden en de afwikkeling hiervan,
1943-1945.
- 71** Stukken betreffende de opgave aan het Ministry of War Transport van op Nederlandse schepen gediend hebbende Engelse zeelieden die in Duitse krijgsgevangenschap verblijven,
1944.
- 72** Stukken betreffende de verspreiding van een circulaire onder het personeel van de Nederlandse Koopvaardij om deel te nemen aan een dankbetuiging aan het Engelse volk,
1944.
- 138** Notulen van de 16e en 17e vergadering van de Commissie ter behandeling van beroepszaken van koopvaardijpersoneel.
1944
- 139** De Vonk, Vakorgaan Onzer Nederlandse Koopvaardij, no. 18.
1944 juni 1

- 142** Notulen van de 18e en 19e vergadering van de Commissie voor onderhandelingen inzake voorwaarden der arbeidsovereenkomsten.
1944
- 143** Verslag van de Commissie belast met het ontwerpen van een wachtgeldregeling en pensioenregeling ten behoeve van de zeelieden der koopvaardij, met bijlagen.
1944
- 73** Verslag van de Commissie belast met het ontwerpen van een wachtgeldregeling en pensioenregeling ten behoeve van de zeelieden van de koopvaardij, met geleidebrief,
1944.
- 74** Stukken betreffende de totstandkoming van het Koninklijk besluit van 2 juni 1945 No. F 125 houdende voorzieningen ten aanzien van zeelieden, die in krijgsgevangenschap zijn geraakt ten gevolge van de uitoefening van hun dienst aan boord van een schip onder Nederlandse vlag,
1944-1945.
- 75** Stukken betreffende de totstandkoming van het ontwerp-Koninklijk besluit omtrent de dienstverhouding waarin de zeeman ten gevolge van de vordering van het bezit van de Nederlandse koopvaardij-vloot is komen te verkeren,
1944-1945.
- 76** Stukken betreffende de toepassing van de Kinderbijslagwet op zeelieden,
1945.
- 77** Stukken betreffende de totstandkoming van een regeling tot verstrekking van een uitkering aan weduwen en wezen van opvarenden van de Nederlandse koopvaardij- en vissersvloot,
1945.
- 78** Staten houdende opgaven van zeemanstehuizen,
z.d.

CIVIELE EN MILITAIRE DIENSTPLICHT

- 79** Stukken betreffende het ter beschikking stellen van koopvaardij-officieren aan de Koninklijke Marine,
1943-1944.
- 80** Stukken betreffende de verstrekking van een beloning aan de

bemanning van de visserslogger "Karel Gijsbrecht van Hoogendorp" in verband met de overbrenging van dit schip naar Engeland,
1944.

VERCHARTERING

Zie ook inv.nr.93

- 81** Stukken betreffende de onderhandelingen omtrent de verhuur van passagiersschepen aan het Ministry of Shipping voor troepentransport,
1940-1941.
- 82** Stukken betreffende de verhuur van het passagiersschip "Nieuw Amsterdam" aan het Ministry of War Transport voor troepentransport,
1940-1944.
- 83** Stukken betreffende de totstandkoming van de regeling waarbij de betaling van de huur van Nederlandse schepen, varende onder de overeenkomst van 5 juni 1942, voor 80% in dollars zal worden uitbetaald,
1942-1943.
- 84** Stukken betreffende de verlening van toestemming aan de Holland-Amerika-Lijn tot verkoop van het stoomschip "Westernland" aan de Britse regering,
1942-1944.
- 137** Stukken betreffende de voorbereiding van het contract tussen de Nederlandse en Amerikaanse regering inzake de verchartering van Nederlandse schepen.
1943
- 85** Nota's aan de ministerraad inzake de voorwaarden waarop de schepen van de Nederlandse koopvaardij aan de Engelse en Amerikaanse overheid zijn verhuurd,
1943.
- 86** Periodieke overzichten inzake de positie van de schepen van de secties kustvaart, korte vaart en trawl-visserij van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelsvereniging,
1944.
- 87** Circulaires betreffende de overdracht van door het Ministry of War Transport gehuurde schepen,
1945.

ECONOMISCHE RECONSTRUCTIE

- 88** Nota's aan de minister betreffende de aanvulling van de verliezen van de Nederlandse koopvaardijvloot, 1940-1941.
- 89** Stukken betreffende besprekingen over nieuwbouw van schepen ter vervanging van door de oorlog verloren gegane schepen, 1940-1944.
- 90** Stukken betreffende de vervanging van verloren gegane scheepsruimte door de Nederlandse koopvaardijvloot in het kader van het Allied Tonnage Replacement Scheme, 1940-1945.
- 91** Stukken betreffende de totstandkoming van het ontwerp-Koninklijk besluit voor het toekennen van het recht tot het voeren van de Nederlandse vlag op bepaalde zeeschepen van geallieerde mogendheden, 1943.
- 92** Stukken betreffende de regeling van de financiering ten behoeve van de reconstructie van de Nederlandse koopvaardijvloot, 1943-1944.
- 93** Stukken betreffende de verlening van toestemming aan de N.V. Stoomvaart Maatschappij "De Maas" tot huur van een Zweedse tanker, 1943-1944.
- 94** Stukken betreffende vrijwaring van schepen overgenomen onder het Allied Tonnage Replacement Scheme met betrekking tot het vervoer van explosieven en andere stoffen die gevaar opleveren, 1943-1944.

VOORLICHTING

- 95** Stukken betreffende de publicatie van materiële verliezen van de Nederlandse koopvaardijvloot, 1941.
- 96** Stukken betreffende het houden van radiotoespraken door de minister, 1941-1945.
- 97** Stukken betreffende de inwilliging van het verzoek van de Centrale van Nederlandse Koopvaardij-Officieren om een artikel in het

eerste nummer van hun orgaan "De Zeevaart" te schrijven, 1943.

98 Stukken betreffende bezwaren tegen de publicatie van het boek over de Nederlandse koopvaardijvloot in oorlogstijd "Pride of the Dutch", 1943-1944.

99 Stukken betreffende beantwoording van de lijst van vragen voorgelegd door het persbureau Reuter inzake de positie van de Nederlandse scheepvaart, 1944.

100 Stukken betreffende de verlening van medewerking aan de totstandkoming van een witboek over de Nederlandse Regering te Londen 1940-1944, 1944.

NEDERLANDSE SCHEEPVAART- EN HANDELSCOMMISSIE

101 Stukken betreffende de advisering aan de minister om zijn goedkeuring te verlenen aan de rechtspersoonlijkheids-regeling van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie, 1940.

102 Verslag van de werkzaamheden van de sub-commissie van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie te Parijs, met geleidebrief, 1940.

103 Stukken betreffende de erkenning door de Britse regering van het "custodianship" der Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie, alsmede de inning van vorderingen in het Verenigd Koninkrijk vallende onder het Koninklijk besluit van 24 mei 1940, 1940-1941.

104 Stukken betreffende de vaststelling van het werkkapitaal van de Nederlandse Scheepvaart en Handelscommissie, 1940-1941.

105 Stukken betreffende de vertegenwoordiging van de Holland-Amerika-Lijn in de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie, 1941.

106 Stukken betreffende de werkzaamheden en bevoegdheden van de sub-commissie van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie te New York,

1941.

- 107** Nota houdende advies aan de minister inzake de verlening van volmacht aan de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie om als agent van de overgeplaatste rederijen te mogen optreden, met bijlagen, 1941.
- 108** Stukken betreffende de controle op het beleid en het financieel beheer van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie, 1941-1944.
- 109** Stukken betreffende de benoeming van leden van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie, 1942-1943.
- 110** Stukken betreffende reorganisatie van de beheers- en handelsafdeling van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie te New York, als gevolg van de bezitsvordering van de Nederlandse koopvaardijvloot, 1942-1943.
- 111** Ingekomen telegrammen, afdrukken, 1942-1945.
- 112** Stukken betreffende de totstandkoming van de Ministeriële Beschikking van 12 Maart 1943 No. 16281 houdende de overdracht aan het Nederlands Scheepvaart Comité te New York om op te treden als gemachtigde, 1943.
- 113** Staten houdende opgaven van bij de Handelsafdeling van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie in dienst zijnde personeel, 1944.
- 114** Nota's van de minister aan de ministerraad betreffende de reorganisatie van de bewindvoering van de koopvaardijvloot, met bijlagen, 1944.
- 115** Maandrapporten omtrent koopvaardijaangelegenheden, uitgebracht door de vertegenwoordiger van de Economische, Financiële en Scheepvaartmissie voor de westkust van de Verenigde Staten en Canada, 1944-1945.
- 116** Ministeriële beschikking houdende de regeling van de werkzaamheden van de Nederlandse Scheepvaart- en

Handelscommissie,
1945.

VORDERING NEDERLANDSE KOOPVAARDIJVLOOT

Zie ook inv.nrs. 17, 24, 29 en 75.

- 117** Stukken betreffende de totstandkoming van het Koninklijk besluit van 5 maart 1942 Stbl. C 17 houdende bepalingen tot het verkrijgen te allen tijde van de onbeperkte beschikking over alle Nederlandse zeeschepen en tot het eventueel nemen van maatregelen ten aanzien van schepen voorzien van een Nederlands-Indische, Surinaamse of Curaçaosche zeebrief, 1941-1942.
- 118** Verslag betreffende de vordering van het bezit van de Nederlandse koopvaardijvloot, 1942.
- 119** Stukken betreffende de totstandkoming van de Ministeriële Beschikking van 21 juli 1942 No.10300 houdende een machtiging aan de gouverneur van Curaçao om bewindvoerders of kapiteins van alle schepen onder Nederlandse vlag, toebehorende aan de N.V. West-Indische Scheepvaart Maatschappij en de N.V. Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij welke bezit is gevorderd aanwijzingen te geven tot een juist gebruik van deze schepen, 1942.
- 120** Stukken betreffende het verzoek aan de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie om advies omtrent de voorgenomen vordering van de Nederlandse koopvaardijvloot, 1942.
- 121** Stukken betreffende de beantwoording van het verzoekschrift van een aantal scheepvaartondernemingen inzake het beheer van de gelden van de scheepvaartmaatschappijen van vóór de bezitsvordering van de koopvaardijvloot, 1942-1943.
- 122** Stukken betreffende de verrekening van aangebroken en niet aangebroken voorraden aan boord van gevorderde schepen, 1942-1943.
- 123** Stukken betreffende de vordering van Nederlandse koopvaardij schepen in Zweden, 1942-1943.
- 124** Stukken betreffende de reactie op de bezwaren van diverse rederijen tegen de in juni 1942 totstandgekomen vordering van de Nederlandse koopvaardijvloot,

1942-1944.

- 125** Stukken betreffende de overname van schepen onder het "Allied Tonnage Replacement Scheme", 1942-1945.
- 126** Stukken betreffende de uitzondering van de bezitsvordering van diverse schepen varende onder Nederlandse vlag in West-Indië, 1942-1945.
- 127** Stukken betreffende de vergoeding voor en de exploitatie-administratie van gevorderde tankers van de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij, 1942-1945.
- 128** Begrotingen van het Scheepvaartfonds over de periode 1942-1945, 1942-1945.
- 129** Stukken betreffende de comptabele uitwerking van de bezitsvordering van de Nederlandse koopvaardijvloot, 1943.
- 130** Stukken betreffende de totstandkoming van de Ministeriële Beschikking van 22 juni 1944 No.348, waarbij de bezitsvordering van het s.s. Hercules ongedaan wordt gemaakt, 1944.
- 131** Stukken betreffende de vergoeding voor het gebruik van het gevorderd bezit van Groote- en Kortevaart schepen, 1944-1945.
- 140** Verslag van een bijeenkomst op 10 september 1945 te New York ter bespreking van de overdracht van de bewindvoering der schepen naar Nederland, met nota. 1945

VISSERIJ

- 132** Stukken betreffende de loon- en arbeidsvoorwaarden voor de Nederlandse vissers te Fleetwood, 1943.
- 133** Stukken betreffende de herinvoering van een boetestelsel voor het afdoen van overtredingen van het Vaarplichtbesluit, gepleegd door in Fleetwood gestationeerde Nederlandse vissers, 1943-1944.
- 134** Stukken betreffende de Engelse belasting op inkomsten of winsten

van Nederlandse trawlers vissende vanuit Fleetwood, 1944-1945.

135

Stukken betreffende het onderzoek naar de bezetting en waarneming van het Vice-Consulaat der Nederlanden te Fleetwood, 1944-1945.